

sekvenser. Boken leses på en time og er rikt illustrert med muntre fargebilder av fyldige personer i glad livsutfoldelse. Det er også rikelig med gode og oversiktlige tabeller og figurer. Videre finnes et motivasjonsskjema og en kostdagbok som kan medvirke til å bevisstgjøre pasienter med overvekt i startfasen av behandlingen. En liste over relevant litteratur og Internett-sider (stort sett danske) er også med. Forskjellige behandlingsprinsipper, basert på glykemisk indeks osv., er ikke viet oppmerksomhet. Det understrekes at livsstilsendringer må være varige for å ha varig effekt. Viktig informasjon om psykisk sykdom og psyko-farmaka som årsak til overvekt er med. Hos pasienter som kanskje får livslang medikasjon, er dette en alvorlig bivirkning.

Jeg savner imidlertid mer konkrete råd om fysisk aktivitet utover råd om å begynne forsiktig. Styrketrening er generelt undervurdert som en del av behandlingen av overvekt, men er ikke nevnt. Boken er ikke beregnet for leger og andre behandlere.

Alt i alt er dette en enkel og utmerket bok for pasienter. Behandling for overvekt krever ofte lang tid og god oppfølging. I en travel allmennpraksis anbefales boken til pasienter som sliter med overvekt og vil gjøre noe med det. Den kan bestilles hos forlaget (www.psykiatrifonden.dk).

Lars Retterstøl

Avdeling for medisinsk genetik
Ullevål universitetssykehus

Lettlest om epilepsi

Karl Otto Nakken

Fokus på epilepsi

251 s, tab, ill. Oslo: Cappelen Akademisk, 2003.
Pris NOK 338
ISBN 82-02-22628-7

Med denne boken har vi fått en sammenhengende norsk tekst om alle aspekter ved epilepsi. Fra før finnes et godt lærebok-kapittel i den norske nevrologiboken (anmeldt i Tidsskriftet nr. 21/ 2003), og noen tematisk avgrensede tekster, for eksempel i legemiddelhåndboken, men ingen sammenliknbar gjennomgang av feltet. Karl Otto Nakken, med trygg faglig forankring ved Spesialsykehuset for epilepsi, gir oss med dette en felles kunnskapsplattform for bokens målgruppe, som er «alt helsepersonell som i sitt arbeid får å gjøre med pasienter med epilepsi».

Faglig sett er denne målgruppen meget sammensatt; fra leger i spesialistutdanning, til spesialpedagoger med minimal helsefaglig skolering. Det er krevende å skulle favne så vidt, men det er ikke mange staurer Nakken mister på veien. Teksten er lettlest. I det alt vesentlige er fremmedord byttet ut med norske synonymer, eller

forklart ved at enten fremmedordet eller synonymet står i parentes.

Enkelte steder svikter det litt, slik at fremmedord, eller verre, fagsjargong får regjere grunnen alene. En utmerket kompensasjon for det finner leseren i form av en «epileptologisk ordbok» bakerst i boken. I epileptologien finnes en del ord og begreper som også den som er vel skolert i generell medisin, vil kunne oppleve som fremmede. Ordlisten vil derfor kunne være til glede ikke bare for ufaglærte lesere, men nok også for mange leger. I to egne kapitler gjennomgås først noen farmakologiske behandlingsprinsipper, og deretter hvert anti-epileptikum for seg. Forfatteren har valgt å gi denne oppgaven til Svein I. Johannessen, vår kanskje fremste ekspert på de farmakologiske egen-skapene til anti-epileptika. Temaet inviterer til en strukturert fremstilling, og slik er kapitlene blitt.

Noen stikkordliste finnes ikke. Til gjengjeld er innholdsfortegnelsen meget detaljert, den strekker seg faktisk over seks sider. Det er kanskje i meste laget.

Boken er ikke rikt illustrert, men der det trengs er det greie figurer og tabeller. Hvert kapittel innledes med morsomme, poengterte småtegninger som, så vidt det fremgår, er begått av forfatterens sønn. Meget vellykket!

Dette er en billig produksjon, i paperback, uten farger. Det er nok en nødvendighet, i betraktning av at målgruppen dessverre ikke er så stor. Teksten vil kanskje oppfattes som for omfattende for legestudenter og leger generelt, mens nevrologer er vant til å forholde seg til annen litteratur. Men gjennomlesingen av denne boken gav meg opplevelsen av å få dekket et behov jeg ikke visste jeg hadde, og jeg nøler ikke med å anbefale den – til alle som har med epilepsipasienter å gjøre.

Geir Bråthen

Avdeling for nevrologi og klinisk nevrofysiologi
St. Olavs Hospital

Fremtidens idealsamfunn

Terje Emberland

Religion og rase

Nyhedenskap og nazisme i Norge 1933–1945.
451 s, ill. Oslo: Humanist forlag, 2003.
Pris NOK 328
ISBN 82-90425-53-8

Bak en unødvendig kronglete tittel har religionshistorikeren Terje Emberland gitt et både viktig og leseverdig bidrag til vår viten om de mest uforståelige år på 1900-tallet, 1933–45. Med uforståelig mener jeg selv-

følgelig ikke at det ikke finnes solid dokumenterte forklaringer på krigen og utviklingen frem mot den, med basis i økonomi, historie, sosiologi og psykologi. Med uforståelig mener jeg uforståelig, forklaringene til tross. Det gjør ikke forklaringsmodellene mindre viktige. Men hvorfor Europas på mange måter mest avanserte samfunn, Tyskland, skulle gjennomgå et sivilisasjons-sammenbrudd med så katastrofale følger for resten av Europa, beholder et preg av mystikk.

Emberland, redaktør av tidsskriftet Humanist, gir i denne boken en bred fremstilling av disse årene i Norge, ikke ut fra de vanlige perspektivene, men med en dyp interesse for de religiøse over- og undertoner i kampen for et fremtidssamfunn, styrt av naturens lover, med vekt både på en slags kosmologi og på norsk nasjonalisme.

Boken viser hvor farlig rendyrkede ideologier er. Hvor galt det kan gå med det beste prosjekt som har som mål å forme verden etter en idé. Religionskriger og 1900-tallets ideologiske konsekvenser demonstrerer hvordan bibliotekenes og kontorenes filosofering kan omsettes i vold og død.

Emberland er i sin fremstilling konkret. Boken handler om mennesker og miljøer like mye som om abstrakte ideologier, og han gjør klart, men ikke overlesset, rede for kildene sine. Det tegnes tydelige og minneverdige bilder av det «ariske ideal», eventyreren og forfatteren Per Imerslund, darwinisten Erling Winsnes, rasebiologen Jon Alfred Mjøen og komponisten Geirr Tveitt. Kapitlet om ham og «rasens urmusikk» er spesielt spennende, fordi han er et eksempel på at også betydelige kunstnere var en del av bildet. Knut Hamsun nevnes bare kort to steder. Han var ikke en del av disse miljøene.

1930-årenes høyre-radikale og rasemystiske ideer tiltrakk svermere, det er opplagt. Men ikke bare svermere. Og her dreier det seg ikke om NS-ideologene, Quislings trosfeller i ett og alt. Deler av dette miljøet hadde, tvert om, forakt for ham og søkte sine forbindelser direkte i Tyskland.

Illustrasjonene fortjener særskilt omtale. De er valgt ut med stor omtanke. Særlig inntrykk gjør bildene av unge norske menn i 1930-årene i omgivelser ikke ulike vanlig telt- og leirliv på samme tid. Unge kropper, granskog, telt. Vågåmo 1938 likner speid-leirer mange av oss har deltatt på.

Dette er et viktig bidrag til å forstå både 1930-årenes ideologiske kamper og det som fulgte. Velmenende teoretisering kan få fryktelige følger. Det gjelder, slik det heter i Danmark, å ha en liten forstand som styrer den store.

Per E. Børdahl

Kvinnekliviken
Haukeland Universitetssykehus